

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 17. junija 1940

Cena posamezni številki 1'50

Draginja raste

Čeprav smo že izplavali iz letošnje ostre in dolge zime, ki je poleg splošnih razmer pripomogla k skoku cen, zlasti živil in kuriv, čeprav prihajamo v letno dobo, ko so vsa polja in travniki zeleni ter delo v industriji znatno lažje, so vendar vsa naša tržišča čvrsta in cene se dvigajo še nadalje. Vsak dan čitamo sporočila pristojnih oblasti o dovoljevanju zvišanih cen, ki so pod kontrolo, na trgih in v prodajalnah pa se vsak dan občuti dvig onih cen, ki niso pod kontrolo. Karteli vlagajo vedno bolj pogosto na pristojne oblasti prošnje za dvig cen in večinoma se naprošeni dvigi tudi dovoljujejo.

Vzroki tega stanja so znani. V prvi vrsti je povzročila podražitev sama država z zviševanjem davkov, doklad, prometnega davka, taks, trošarin, carin, cen monopol-skih predmetov itd. V drugi vrsti je nastalo povečanje cen pri uvoznih predmetih; toda njih podražitev se ne bi občutila v večji meri, če ne bi bili obremenjeni z novimi notranjimi bremenmi.

Če bi se pri nas še pred sedmimi meseci — takoj ko se je začela vojna — storili koraki za stabilizacijo cen, se ne bi splošni indeks dvignil za več ko 10 odstotkov v primeri s cenami, ki so bile v veljavi pred 1. septembrom. Dejansko pa so se cene sedaj dvignile za 30 odstotkov. Mirno moremo reči, da so cene narasle zaradi neaktivnosti države v politiki cen. Ne samo, da ni država nič storila za preprečitev dviga cen, je celo ona sama bila prva, ki je povzročila dvig cen.

Zvišanje državnih bremen se je utemeljevalo s potrebami državne blagajne. Razmere so zahtevale, da pride država do višjih dohodkov. Tedaj pa se je naša najbolj enostavna rešitev za zvišanje državnih dohodkov. Po vrsti so bile izdane uredbe za ureditvi o zvišanju taks, davkov, carin, prometnega davka itd., brez ozira na posledice, ki jih mora povzročiti to zvišanje na trgih, a tudi brez ozira na državne finance, katerih izdatki se ne bodo mogli pokriti z zvišanimi dohodki. Kajti tudi država mora sedaj plačevati svoje materialne izdatke za 30% dražje, kakor pa so bili ti izdatki predvideni v proračunu.

Pred enim mesecem smo pisali o politiki cen in zahtevali, da se vsaj sedaj, ko je že bilo dosti časa zamujeno, posveti potrebna pažnja politiki cen, da bi se njih dvig zaustavil in se cene znova vrnile na nivo, ki ne bi pomenil zmešnjave na trgih in v državnem proračunu.

V tem mesecu pa se ni v tej smeri nič storilo. Namesto izvajanja dokazanih dobrih metod politike cen, so prišle nove uredbe paliativne narave in napovedujejo se nova povečanja bremen, ki s prejšnjimi povečanjmi niso bila obsežna. Tako pričakujemo te dni zvišanje prometne tarife za blago in potnike, kar bo nujno povzročilo nadaljnji skok cen vseh prometnih predmetov, zlasti pa za življenje najvažnejših.

Železnice utemeljujejo zvišanje tarif z znatnim povečanjem vseh režijskih stroškov. To je sicer res, a tudi v tem se kaže pomanjkanje dobre politike cen. Železnicam pa ne bo pomagalo niti to novo zvišanje cen, ker bodo izdatki za njih potrebe še bolj narasli. Tako bodo železnice čez nekaj časa zno-

va prisiljene zahtevati zvišanje tarif. To velja pa tudi za vse druge državne izdatke.

Vsemu temu bi se bilo mogoče izogniti, če bi pustila država davke nespremenjene in če bi nekatero celo zmanjšala, samo da bi ohranila stabilizacijo cen, za svoje nove izdatke pa uporabila oni davčni sistem, ki se ne more pre-

valiti na blago in cene. Namesto one davčne novele o pridobnini, ki bo zaradi sedanjih razmer dala mnogo manj, namesto zvišanja carin, ažia, poslovnega davka itd., naj bi raje izdala uredbo o davku na premoženje, pa bi bila bolj stabilna ne samo valuta in bi bili novi državni izdatki popolnoma pokriti, temveč bi bila državi dana tudi možnost, da bi zmanjšala prometne tarife in posredne dav-

ke, kar bi pripomoglo k stabilizaciji cen in s tem tudi k stabilizaciji proračuna.

Če je bilo zamujenih že osem mesecev, je še vedno čas, da se obrnemo k drugi finančni politiki, ki bi zaustavila dvig cen, državne finance pa spravila v zdravno stanje ter našo valuto stabilizirala.

(»Privredni pregled«)

Uredba o kontroli zalog blaga**Pojasnilo trg. ministra dr. Andresa**

Ministrski svet je na predlog trgovskega ministra sprejel v četrtek uredbo o kontroli blagovnih zalog, ki obsega tri važne odredbe. Gospod minister dr. Andres je dal o njej sledečo izjavo: Prva določba odreja popis vseh zalog določenih predmetov, surovin in izdelkov pri uvoznikih, veletrgovcih in predelovalcih, druga uvaja kontrolo nad prometom teh predmetov po obveznem mesečnem prijavljanju prodaje, tretja odredba pa zadeva špekulacijo s temi predmeti in regulira njih predelavo.

Razlogov za to uredbo minister ni posebej navedel, temveč le na splošno. Razširitev vojne na Sredozemsko morje je dovedla naše narodno gospodarstvo v izredno težak položaj. Naše poglavitve poti do držav, ki nam dobavljajo osnovne surovine in kolonialne pridelke, so presekanke, tako da se na oskrbovanje s temi predmeti ne moremo več zanesti. Potrudili se bomo vsekakor, da kot nevtralna država v sedanjem evropskem konfliktu ohranimo zveze z gotovimi čezmorskimi tržišči in si tako do neke mere zagotovimo oskrbo.

Besedilo uredbe

Člen 1. — Vse osebe, ki uvažajo ali na debelo prodajajo predmete iz člena 4. te uredbe, morajo v roku treh dni po uveljavitvi te uredbe vložiti prvostopnim upravnim oblastvom prijave o množinah (zaloga) teh predmetov, ki so jih imeli na dan uveljavitve te uredbe. Prijave o množinah (zaloga) vlagajo tudi in v istem roku osebe, katerim je zadevno blago dano v hrambo, to so javna skladišča, prevozniki, komisionarji itd. Prijava mora vsebovati naslov lastnika blaga in natančne podatke o vrsti in količini blaga, o kraju, kjer je vkladiščeno in o nabavni ceni. Zbrane prijave pošljejo upravna oblastva takoj po prejemu uradu za kontrolo cen v Beograd, oz.

uradu za nadzor cen v Zagreb. Minister za trg. in industrijo, na območju banovine Hrvatske ban, odredi po potrebi, da se pri posameznih podjetjih preišče točnost podatkov, navedenih v prijavi.

Člen 2. — Prepoveduje se prodaja vseh predmetov iz čl. 4. te uredbe v špekulativne namene. Vse osebe, ki morajo po tej uredbi vložiti prijave, so dolžne voditi posebno knjigo o nakupu in prodaji teh predmetov in zbirne pregledne o mesečnih nakupih in prodajah dostavljati neposredno uradu za kontrolo cen v Beogradu oz. v Zagreb. Ti pregledi se morajo poslati vsakega prvega v mesecu za nakup in prodajo preteklega meseca.

Minister za trgovino in industrijo, sporazumno z banom Hrvatske, sme prepovedati izdelovanje posameznih predmetov in surovin iz čl. 4. te uredbe kakor tudi določiti vrste predmetov, ki se iz teh surovin smejo izdelovati.

Člen 3. — Trgovinski minister, na območju Hrvatske ban, sme po potrebi za nadzor nad izvrševanjem te uredbe postaviti komisarija pri posameznih podjetjih, zavezanih prijavljanju blaga. V primeru če se ta podjetja ne drže striktno določb te uredbe in na nje podstavi izdanih predpisov, se postavi komisar na stroške dotičnega podjetja.

Člen 4. — Določbe te uredbe zadevajo sledeče predmete tujega izvora: riž, kavo, čaj, kakao v zrnju in prahu, loj, kokosovo olje, parafin, surovi bombaž in bombažno prejo, ovčjo volno in volneno prejo, surovo juto in nerabljene jutne vreče, kavčuk in kavčukove izdelke, vseh vrst usnje, kositer in belo pločevino.

Za te predmete velja uredba o kontroli cen, kolikor niso že spadali pod njo. Glede predmetov, ki jih obsega uredba o kontroli cen, a tu niso navedeni, morajo uvozniki, trgovci in predelovalci prav tako vlagati prijave zalog v smislu čl. 1. in 2. te uredbe.

Člen 5. — Kdor prekrši predpise te uredbe, se kaznuje z globo din 5.000 do 100.000 in zaporom od 30 dni do 6 mesecev. Če se te osebe bavijo z uvozom, se poleg tega izbrišejo iz uvozniškega registra za eno leto.

Kazni izrekajo okrajna sodišča na prijavo ministrstva za trgovino in industrijo oziroma banske oblasti Hrvatske.

Člen 6. — Natančnejše določbe o izvrševanju te uredbe predpisuje trgovinski minister sporazumno z banom Hrvatske.

Člen 7. — Ta uredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenih novinah«.

Vabilo na sejo glavnega odbora Zveze

Seja glavnega odbora Zveze trgovskih združenj za dravsko banovino bo v petek dne 21. junija 1940. ob 10. uri dopoldne v Ljubljani v sejni dvorani Trgovskega doma, Gregorčičeva 27.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Predlogi združenj.
4. Slučajnosti.

Prosimo Vas, da se seje zanesljivo udeležite.

V Ljubljani dne 15. junija 1940.

Predsednik:

Stane Vidmar s. r.

Tajnik:

Dr. Ivko Pustišek s. r.

nemu ministrstvu. Francozi imajo manj rasnih predsodkov kakor kateri koli drug narod. Zamorski člani parlamenta so bili prav vsi sposobni ministri.

Francija je že doslej mobilizirala 100 pehotnih bataljonov kolonialnih čet pod vodstvom domačih častnikov, vsega skupaj pa računajo, da bi mogla Francija v kolonijah dobiti kake tri milijone vojakov. Še važnejša je gospodarska moč kolonialnih posesti, ki bi naj po finančnem in gospodarskem dogovoru zaveznikov prišla v prid enako obema zvezanim državam. V prihodnjih nekaj mesecih bi dajale francoske kolonije več kakor v vsej zadnji vojni. Priskrbijo naj 3.500.000 ton hrane, 1.100.000 ton oljčnih semen in orehov ter 800.000 ton industrijskih surovin, med njimi les, premog, rudnine, kavčuk in tekstilna vlakna.

1938. leta je Francija producirala 33 milij. ton železne rude, Francoska severna Afrika pa 4 milijone. Francija je producirala 682.000 ton boksita in 581.000 ton pepelike; Fr. severna Afrika pa skoraj 4 milij. ton fosfatov; Alžir in Francoski Maroko sta dala 1.165 ton antimona, sam Maroko pa 205 ton molibdenita (za izdelavo jekla za orodje) in Alžir in Tunis sta dala 331 steklenic živega srebra. Zveza s Francosko severno Afriko je torej prav tako važna za prevoz hraniv — cerealijs, sadja, zelenjave, vina in živalskih izdelkov — ter za rudnine in gnojila, kakor za prevoz čet. Zato je razumljiva velika pripravljenost zaveznikov, da na vsak način branijo Sredozemsko morje kot svojo interesno sfero.

Kontrola pri vnašanju vrednostnih papirjev v Ameriko

Ameriško finančno ministrstvo je blokiralo vse tuje vrednostne papirje, da bi preprečilo Nemčiji, da bi povzročila na ameriškem trgu dumping s pomočjo vrednostnih papirjev, ki jih je dobila v zasadenih državah. Zato je v bodoče prepovedano vnašanje v USA tujih vrednostnih papirjev, če niso bili prej predloženi ameriški federalni banki v proučitev. Poštni in carinski uradniki so pooblaščen, da odpirajo vse tuje pošiljke, da morejo ugotoviti, če so v njih tuji vrednostni papirji. S temi določbami hoče ameriška vlada preprečiti, da bi se na ameriškem trgu prodajali vrednostni papirji brez pristanka pravih njihovih lastnikov na Nizozemskem, Norveškem, v Danski in Belgiji.

Pomen francoske kolonialne posesti

Po vstopu Italije v vojno je postalo važno vprašanje, kaj bi zavezniki izgubili, če izgubi Francija svoja kolonialna posestva. V smislu angleško-francoskega gospodarskega dogovora se smatrajo naravna bogastva vseh kolonialnih posesti obah držav kot nekaka skupna last. Važnost tega dogovora se kaže od raztegnitve vojne na Skandinavijo. Zasedba Danske in Norveške je vsaj začasno odrezala Anglijo od švedskega železa. V zadnjem letu pred vojno je Anglija uvozila 1.854.000 ton švedskega že-

leza. Toda francoske posesti v severni Afriki — Alžiru, Tunisu in Maroku — imajo skupni izvozni presežek še 2.200.000 ton visokovredne železne rude preko onih 1.793.000 ton, ki so jih l. 1938. uvozile v Vel. Britanijo. Te francoske zaloge torej lahko več kot nadomestijo izgube v Skandinaviji.

Francoska kolonialna posest obsega 4.500.000 štirjaških milj in šteje 65.000.000 ljudi. Velika večina kolonij je v Afriki. Alžir, Tunis, Maroko, Zapadno-afriške in Ravniške posesti ter Madagaskar

obsegajo 4.000.000 št. milj in imajo 38.000.000 prebivalcev. Na Daljnem vzhodu je rodovitna in gosto naseljena Francoska Indokina z ozemljem 281.000 št. milj in 24 milijonov prebivalcev. Razen tega ima Francija še Francosko zapadno Indijo, Guiano, Pondicherry in Réunion.

Upravno spadajo Alžir pod notranje ministrstvo, Tunis in Maroko pod zunanje ministrstvo. Za Sirijo, Togo in Kamerun ima Francija mandat Zveze narodov. Uprava kolonij je prepuščena kolonial-

Pomen in razvoj „Gospodarske sloge“

Sodelovanje z bansko oblastjo

Dne 14. junija je bil v dvorani Delavske zbornice v Zagrebu letni občni zbor »Gospodarske sloge«, ki so mu prisostvovali vodilni politiki in gospodarski strokovnjaki. Govorila sta tudi podpredsednik vlade dr. Maček in ban dr. Šubašič, katerima so bile prirejene živahne ovacije. Glavno poročilo je podal ravnatelj profesor L. Tomašič, tiskano nadrobno poročilo pa je dosti obsežnejše in prikazuje izreden napredek te mogočne organizacije, ki ima za Hrvatsko vedno večji pomen. Ker se v sistemu »Gospodarske sloge« zrcali celoten gospodarski načrt za povzdigo dežele, je vzbudil prav ta občni zbor obče zanimanje.

V »Gospodarski slogi« je vključenih že 227.456 združnikov v 5258 vaseh in 4370 krajevnih organizacijah, s priključitvijo dalmatinske združnice zveze pa se bo še povečala. Njeno delovanje obsega več akcij, tako proizvajalno, sejmsko, živinorejsko, mlekarstvo, ovčarstvo oz. za gojitev koz, konjarstvo, svilarstvo, zbiranje volne, prodajo kože, čebelarstvo, ribištvo, industrijsko in zdravilno rastlinstvo, vinarstvo idr. V Zagrebu ima veliko skladišče zaradi uravnave cen. Važno je bilo delo organizacije za prehrano siromašnih in oškodovanih krajev, katerim je priskrbelo lani 1161 vagonov hrane in drugega blaga v vrednosti 20 milijonov dinarjev. V zadnjih šestih mesecih je ta akcija še uspešnejša ter je bilo razdeljeno 5175 vagonov hrane in kmetijskih potrebščin (modre galice, sena, slame) v vrednosti 115 milijonov din. Banovina ji je dala za to pet milijonov ter jamčila za posojilo 20 milijonov kot obratno glavnicu. To akcijo je vodila skupno z osrednjim odborom za prehrano pasivnih srbskih krajev Hrvatske, za bodoče ji je zagotovljeno popolno sodelovanje banovine, za katero bo nabavljala tudi predpisane rezerve hrane. Zbiranje zaloga se je že pričelo.

»Gospodarska sloga« posreduje nabavo vseh potrebščin in tudi najem delovne sile. Dalje vodi borbo proti kužnim boleznim ter za napredek vsega gospodarstva, izvaja elektrifikacijo itd. Po občnem zboru so bila važna predavanja za strokovne odbore, ki jih ima GS enajst. Za novega predsednika je bila namesto Domovića izvoljen kmet Andrej Novosel, za podpredsednika inž. A. Košutić. Za uslužbenec pa se je sklenila uvedba pragmatike.

Važne izjave

Po poročilih se je razvila živahna debata o važnih gospodarskih vprašanjih in o trošarinah na vino. Dr. Maček je zagovarjal uvedbo te trošarine, ker zadeva le potrošnika in donaja potrebna sredstva za nujne izredne državne izdatke. Ravnatelj Prizada dr. Toth je govoril o odkupovanju domače volne in je naglasil, da je bila uredba sprejeta v naglici ter se bo še spopolnila, da ne bi zadela siromašnih kupovalcev. V prid proizvajalcem se bo uredil tudi odkup žitaric. Velikih postaj ni bilo mogoče ustanoviti, uvedla pa se je že kontrola nad komisijami. Cene se bodo tako omejile, da

špekulacija ne bo več mogoča. Potrebna pa je boljša organizacija kmeta po vsej državi, ker se le tako morejo večji ukrepi res izvesti. V banovini Hrvatski se bo za odkupovanje oljaric, volne in vina ustanovila osrednja naprava po vzoru Prizada. Z njo bo banovina lahko tudi uvažala vse potrebno za kmeta, tako pluge, umetna gnojila, ter zboljševala prehrano ljudstva.

Ban dr. Šubašič je v svojem govoru obljubil »Gospodarski slogi«

popolno sodelovanje, ki se bo pokazalo že pri zbiranju zaloga za primer vojne. Za modernizacijo kmetijstva je pričela »Gosp. sloga« izvajati tudi močno propagando ter je v ta namen nabavila več ameriških filmov. Vsi važnejši gospodarski strokovnjaki so bili znova izvoljeni v odbor oziroma v ravnateljstvo, s čimer je temu zagotovljena možnost, da popolnoma izvede svoj dalekosežni načrt, ki bo odločilen za celotno gospodarstvo Jugoslavije.

Dva dežja — oba škodljiva

Ob izdaji mnogoštevilnih uredb

»Jugoslovenski Kurir« objavlja tale beograjski dopis:

V teku aprila in maja pa vse do danes trajno, z malimi presledki, pada spomladanski dež. Ta spomladanski dež, ki pada dva polna meseca, je napravil velike škode našem gospodarstvu. Zaradi njega bo donos nove pšenične žetve daleko slabši kot se je pričakovalo. Zetev se bo pričela kasneje. Niti koruza ne kaže dobro, krmé bo znatno manj, a zgodnje sadje je slabo po kvaliteti kakor po kvantiteti. Niti industrijsko rastlinje ne bo dalo pričakovanih donosov. Po tem moramo z veliko zaskrbljenostjo čakati na rezultate letošnje kmetijske letine.

Drugi dež, ki prav tako povzroča škodo našem gospodarstvu, je dež raznih uredb, a posebno uredb gospodarskega značaja. V poslednjih treh mesecih je bilo izdanih nad 50 uredb, katerih predpisi zadevajo globoko v aktivnost našega gospodarsko-finančnega življenja. Ta inflacija uredb in ustvarjanja novih ustanov se je v naši državi že preveč razmahnila, da bi se moglo iti molče preko nje.

Vsakomur je razumljivo, da izredno neugodni časi zahtevajo izdajo mnogovrstnih izrednih ukrepov v vseh smereh državne aktivnosti. Toda nihče ne more, niti pri najboljši volji, razumeti, da se ti ukrepi zavarujejo z izdajo celega niza uredb in postavljanjem novih institucij. Res, samo v tako izrednih razmerah se dajo v polnem obsegu pregledati in občutiti vse slabe strani naše birokracije. Naš stari pregovor pravi, da pravica varuje deželo in mesta. Ta stari pregovor bi se moral v naših časih obnoviti in dopolniti z besedami, da je uprosčena uprava eden izmed osnovnih pogojev za ostvareitev pravice, ki varuje deželo in mesta.

Naš birokratski sistem se je tako zagnal v izdajanje raznih uredb, da je težko verjeti, da prvostopna, drugostopna in ostala pristojna oblastva sploh zmorejo vsaj prebrati te uredbe, kaj šele da bi utegnili nadzorovati njih praktično uporabljanje in izvajanje. Če se vse te številne uredbe, posebno gospodarske, vsestransko analizirajo in ena z drugo primerjajo, se nujno pride do sklepa, da te ne le da nimajo medsebojne potrebne zveze, marveč da zelo pogosto ena drugi oprekajo. In ker si ne moremo niti misliti, da se to želi, moramo naravno in logično soditi, da je inflacija teh uredb odlišna in škodljiva.

Pred sestavitvijo direkcije za zunanjo trgovino se je napovedovalo, da je zaradi sedanjih razmer treba zakonsko proceduro naše zunanje trgovine kolikor le mogoče uprosčiti. Narobe pa imamo zdaj dvakrat več kompetenc za zunanjo trgovino ko prej. Tu so: direkcija za zunanjo trgovino, devizni odbor pri Narodni banki, Na-

rodna banka, koordinacijski odbor, svet za zunanjo trgovino, izvojni odbor, uvojni odbor, Prizad, direkcija za prehrano, razni posvetovalni strokovni odbori, ministristvo za finance, državna obramba, banska oblast banovine Hrvatske itd., itd. Vse to so kompetentne ustanove za zunanjo trgovino!

Ko se je osnoval svet za zunanjo trgovino, se je pričako-

Važna razsodba

o prejemkih vpoklicanih delavcev

Vrhovno sodišče v Ljubljani je kot revizijsko sodišče razsodilo, da sme v smislu § 221. obrtnega zakona ob vpoklicu na vojaške vaje delodajalec odtegniti delavcu od enomesečnih prejemkov le 7 din za prehrano, ničesar pa za stanovanje.

Okrožno sodišče je bilo namreč spremenilo sodbo prvostopnega sodišča v nasprotnem smislu, vrhovno sodišče je pa ugodilo prizivu, in sicer s temi razlogi:

Tožnikova revizija se upira pravnemu nazoru pobijane sodbe, da je vračunati na mezdo hrano in stan pri vojnih tekom orožnih vaj. Tožnikovi reviziji je pritrđiti le deloma.

Pravilno poudarja pobijana sodba, da je bil smoter zakonodajalec pri zakonitvi določbe § 221. z. o. zaščita gospodarsko šibkejšega delojemalca. Ta zaščita ne gre le v obsegu, da radi izpolnitve svoje vojaške dolžnosti napram državi naj ne trpi škode. S službenimi prejemki je kril tožnik stroške svoje preskrbe, odnosno preskrbe oseb, za katere mora skrbeti po zakonu. Preskrbo lastne osebe mu je za dobo njegovih orožnih vaj nudila država v naravi in mu dala tako naknado in natura. Tožniku je tako bil prihranjen potrošek mezde za v naravi mu dano preskrbo in bi bil tožnik na škodo službodajalca obogaten za znesek, ki bi ga bil moral potrošiti od svoje mezde za svojo preskrbo, če bi ne bil odsluževal orožnih vaj. Zato je že prav, da tožniku ne grejo denarni prejemki, v kolikor mu je bil prihranjen potrošek mezde s preskrbo v naravi po državi. Vračunati mu sme tedaj toženec vrednost hrane pri vojnih vaj. Ne more mu pa vračunati vrednosti stanovanja, ker je tožnik nesporno stanovanje obdržal naprej in mora tedaj zanj porabiti del svoje mezde. Zato je neodločna protispisnost ugotovitve pobijane sodbe, da je med strankama nesporno, da je dobival tožnik dnevno 3 din za stan, ko je po razpravnem zapisniku bilo nesporno le to, da je dobival tožnik pri vojnih vaj, vredno dnevno 7 in stan, ki ga je le toženec ocenil z din 3 dnevno in še to, da je tožnik za dobo orožnih vaj imel svoje stanovanje na P. in zanj plačeval stanarino. Le tako je tolmačiti bese-

valo, da bodo s samim tem ugasnile vse druge kompetence za zunanjo trgovinsko politiko. Obratno pa niti sam pravilnik o svetu za zunanjo trgovinsko politiko sploh ne računa z odpravo teh kompetenc. Pridobitniki se zato z vzrokom v nedoumevanju vprašujejo, s katero od vseh teh kompetenc naj začno in s katero končajo, kadar hočejo, da se jim reši kakšna stvar. Mislimo, da bi na to vprašanje težko mogla natančno odgovoriti katera si bodi od navedenih ustanov.

Mi nisimo z nikako posebno, zlasti pa ne z zlobno tendenco primerjali te dve vrsti škodljivih dežev. Primerjali smo samo zaradi tega, ker baš predstavniki državne uprave kažejo na velike in škodljive posledice dolgih pomladanskih dežev za naše gospodarstvo. Toda nič manjših škod ne prinaša za naše gospodarstvo oni drugi dež, ki ga nareja baš ta naša uprava, dež uredb. Prvo, naravno deževje more ustaviti samo Bog. Ta dež pa lahko ustavi ljudje, ki ga delajo, to je državna uprava. Ta bi zaradi tega morala priti k zavesti in tudi pri njej bi moralo končno prevladati spoznanje, ki vedno vlada v gospodarstvu, namreč to, da se smotrni izredni ukrepi ne počenjajo z izdajanjem raznih uredb in osnavljanjem novih ustanov, temveč nasprotno, da se morejo ti koristno izvesti samo z uprosčeno, praktično in cenejšo upravo.

dilo »odgovarjaajo naknado«, o kateri govori zakon na splošno in je ne omejuje na denarno naknado. Pravilnost pravnega nazora vračunanja sledi tudi iz dejstva, da morejo rodbine oseb, vpoklicanih v vojaške službe, zahtevati od države podporo.

Po povedanem je pobijana sodba vračunala tožniku neosnovano tudi stanovanje za dobo dveh mesecev v znesku din 180 in odbila od vloženi 1000 din vsoto 600 din mesto le 420 din. Toda preko zneska din 600, ki je bil prisojen tožniku s prvostopno sodbo, revizija ni dopustna (odst. § 596. cpp) in je bilo zato reviziji ustreči le do zneska din 600.—

Politične vesti

V petek zjutraj so prednje nemške čete vdrle v Pariz pri vratih St. Denis. Istočasno so po zavetju Reimsa nemške čete prešle reko Marno in začele napadati tudi sredino Maginotove črte, a na obali so že zavzele Le Havre.

Francoska vlada je proglasila Pariz za odprto mesto, kar je javil nemški vladni ameriški pariški poslanik Bullitt, ki je tudi posredoval pri predaji mesta. Beg prebivalstva iz prestolnice je bil nazadnje naravnost paničen, čeprav je bil v začetku dobro organiziran. Vlada se je bila preselila v Tours, nato pa v Bordeaux.

Po padcu Pariza so se razširile govorice, da bo kancelar Hitler začel novo mirovno ofenzivo. Tako se razlaga tudi njegov apel na Ameriko, da prizna tudi Evropi Monroejevo načelo. Po sodbi angleškega propagandnega šefa Nicholsona bo Hitler zahteval popolno razorožitve Anglije in Francije, postavitev Nemcem prijaznih vlad in razdelitev zavezniškega brodogojstva med Nemčijo in Italijo. V Nemčiji se že govori o posebnem miru s Francijo.

Roosevelt je v odgovoru na Reynaudov apel za nujno pomoč Franciji odgovoril, da obdružuje junštvo francoske armade in da bo storjeno vse, kar je mogoče, da bo zavezniška vojska v nekaj tednih oskrbljena z letali, topovi in strelivom vseh vrst. Dokler se bo Francija borila za svojo svobodo, kar je velikega pomena za ves svet, tako dolgo bodo Združene države Sev. Amerike pošiljale vojni material in sicer v vedno večjih množinah. Vojaško pomoč pa bi mogel poslati samo po odobritvi kongresa.

Maginotjevo črto so nemške čete prebile v soboto južno od Saarbrückena. V zapadnem delu črte

so Nemci zavzeli trdnjavo Verdun. Boji se nadaljujejo na vsej fronti ob naglem umikanju francoske vojske.

Vlada Paula Reynauda je snoči odstopila. Novo francosko vlado je sestavil maršal Petain, podpredsednik je general Weygand, vojni minister general Ceysson, letalski general Pijot, za mornarico admiral Darlan, za notranje posle Marquez, za pravosodje P. Laval, zunanje posle Baudoin, finance Poutiller.

Angleške čete se v velikem številu izkrcavajo v Normandiji in naglo odhajajo na bojišče. Njihova zasluga je tudi, da se še vedno nadaljuje bombardiranje nemških industrijskih in vojaških središč. Zavezniška vojska se kljub dosedanjim porazom umika popolnoma v redu.

Na južni fronti so italijanske čete zasedle nekaj alpskih vasi. Prišlo je tudi do prve pomorske bitke ob ligurski obali. Potopljenih je bilo na obeh straneh več podmornic. V Afriki so Italijani v obrambi in vračajo samo napade iz zraka ter izvidniške polete. Neka ital. podmornica je potopila angleško križarko »Calypso«. Angleži pa so polovili nad 200.000 ton ladij in zavzeli v Libiji dve trdnjavi.

Italijansko letalstvo neprestano napada Malto ter vzhodne angleške trdnjave, zlasti Aden; angleško letalstvo pa je z uspehom bombardiralo v Eritreji. Na meji Egipta in Libije so se tudi začeli boji čet in poročajo Angleži o prvih ujetnikih. Na obeh straneh je bilo zbitih že dosti letal. Na zapadu napadajo Italijani najbolj Tunis in Toulon, sovražniki pa so obsuli z bombami severna italijanska mesta in tudi Beneški zaliv. V Alpah so se pričeli boji šele v petek.

Španske čete so zasedle nevtralnico na Tenerju, da jo zavarujejo pred zapletom v vojno. S tem je ogrožen tudi Gibraltar, ker je Španija najavila, da ni več nevtralna, temveč le nevojnojoča država. Nemčija in Italija sta zahtevale od generala Franca dovoljenje za uporabo španskih letalskih oporišč.

Turčija ne bo vstopila v vojno, dokler se o tem ne sporazume z Rusijo, pač pa zasede Sirijo, če bi se od tam umaknile zavezniške čete.

Egiptska vlada je dala zaveznikom na razpolago vsa svoja oporišča in izjavila, da jih podpre z vsemi sredstvi.

Norveški kralj Haakon je imel snoči iz Londona nagovor na svoj narod, kateremu je razložil svoj umik v Anglijo in obljubil, da se bo bojeval do končne osvoboditve domovine.

Molotov je po vrsti sprejel poslanike Italije, Anglije in Francije, ki so dan prej dospeli v Moskvo. Mnogo zanimanja je povzročila konferenca s predstavnikom zadnjih dveh držav, ki sta baje prinesla s seboj dalekosežne nove predloge.

Z Litvo je bila podpisana v Moskvi nova pogodba, ker so bile zaradi novega položaja v zapadni Evropi potrebne ob Baltiku večje sovjetske vojne priprave.

Sovjetska vlada je ultimativno zahtevala od litavske vlade aretacijo prejšnjega notranjega ministra ter načelnika redarstva; v pogajanjih se je nato dosegel sporazum in je ruska vojska v soboto na starih prehodih vkorakala v Litvo, zasedla štiri največja mesta in ojačila prejšnje posadke v oporiščih. Spor je bil nastal zaradi izginjevanja sovjetskih vojakov. V Litvi se je po vrstitvi predsednika Urbisisa iz Moskve sestavila nova vlada.

Predsednik litavske republike Smetona je nenadno odstopoval v Nemčijo. Ker se ta odhod v sedanjem času razlaga kot odstop, je prevzel posle predsednika predsednik vlade Merkis, ki je izdal proglas na ljudstvo, naj si pravilno razlaga prihod novih sovjetskih čet, ker so prišle samo za povečanje varnosti Litve in Sovjetske Rusije.

Rusko zasedbo Litve razlaga jo na švedskem kot prvi korak za vstop sovjetov v sedanjo vojno, storjen v soglasju z angleško in francosko vlado po zadnjih pogajanjih v Moskvi.

Sovjetski poslanik v Sofiji Lavrentjev je premeščen za poslanika v Bukarešto. Njegova preselitev se razlaga kot zboljšanje odnošajev Sovjetske Rusije z Romunijo.

Na Hitlerjeva zagotovila Ameriki v pogovoru s časnikiarjem Wiegandom je predsednik Roosevelt odgovoril časnikiarjem, da je Nemčija prelomila obljube, ki jih je dala raznim drugim državam in da je s tem zmanjšana vera Hitlerjevimi besedam, da nima nobenih načrtov na zahodni poluti. To ga spominja na marsikaj in zato več ne bo navajal. Nasprotni kandidat za predsednika USA Landon je takoj obsodil ta Rooseveltov govor.

Ze v 24 urah barva, plestra in kemično sušni obleke, klobuke

itd. Skrobi in svetilolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Denarstvo

Višina denarnega obtoka

Po zadnjem izkazu Nemške državne banke je znašal nemški denarni obtok konec maja 12,6 milijard proti 8,5 milijarde lani. Zlata zaloga se drži na 77 milijonih mark in znaša torej kritje 0,9%, ne glede na obtok rentnih mark in kovanega denarja.

Francija je imela istočasno v obtoku 170,8 milijard frankov z zlatim kritjem 42-8%, Švica z zlatim zakladom 2.134 in deviznim 364 milijonov pa je krila ves obtok 2.215,7 milijonov šv. frankov do 89-73%.

Zaradi naglega nihanja funta je Anglija znatno poostrila devizne predpise. Ves izvoz v USA in Švico se mora plačati v dolarjih ali šv. frankih. Za ostale države so se pričela nova pogajanja.

Francoska banka je prenesla svoj sedež iz Pariza v mesto Saumur.

Švicarska vlada je pozvala vse svoje lastnike terjatev proti Turčiji, da do 20. junija prijavijo te terjatve oz. naj to store njihove banke, če bi šlo le za vrednostne papirje. Hipoteke, bančne račune in posest pa treba prijaviti neposredno (na Schweizerische Verrechnungstelle, Börserstrasse 26, Zürich).

Obtok nemških rentnih mark se je v maju povečal na 1200 milijonov mark.

Vnaprejšnja vplačila v devizah

Devizna direkcija Narodne banke poziva vse pooblaščenec denarne zavode, da takoj pošljejo sezname izvršenih plačil v prostih devizah ko tudi pregled o odprtih akreditivih na te devize v inozemstvu za račun naših uvoznikov, če doslej za tako vrednost še ni bilo uvoženo blago. Sezname morajo obsegati: znesek v izvirni valuti, vrsto blaga, državo, odkoder se uvažata blago, številko in datum odobrila Narodne banke za vnaprejšnje plačevanje oziroma za akreditive.

Beograjska borza

Zaradi večjega deviznega prometa je bil skupni promet tega tedna 18 milijonov višji ko zadnjem. Promet efektov je bil slabši ko prejšnji teden, zadnje dni je zavladalo mrtvilo. Še se računa, da se bodo tečaji zdaj ustavili, posebno ker je povpraševanje večje ko ponudba. Ostali so na višini prejšnjega tedna, kar borznim ljudem ni po godu. Vsak zunanji vpliv se zelo čuti, kar je tudi značilno za Beograd.

Tečaj vojne škode tiči na 391-390, zato so tudi dalmatince in 4%ne agrarne izgubile po eno točko. Prodanih je bilo 2240 kosov vojne škode, na drugem mestu so dalmatince s prodajo za 435.000 dinarjev ob tečaju 53. Begluške so se popravile in je bilo prometa za din 215.000 po 61'50. V ostalih papirjih je bil promet neznaten. Tečaj stabilizacijskega posojila je bil 90 in investicijskega 92.

Dobro so se držali dolarski papirji: en dan je bil promet s 7%nim po 84'50, tri dni z 8%nim Blairom po 94. Seligman se je prodal al pari. Delnice Narodne banke so ostale na 7900, PAB pa nekaj popustile, do 168, debele 175.

Devizni promet je znašal 45'95 milijona dinarjev. Prišel se je z naglim dvigom funta od 180 na 204'46, kar je učinek nove devizne uredbe oz. manjše ponudbe. Drugi dan je funt spet padel na 193'60, nato pa spet skočil na 206'25, nazadnje v prometu na 203'75. Prodanih je bilo vsega 12.000 funtov. Njujorka je bilo oddanega 198.000 dolarjev po 55.

V klirinških devizah je največ tržil Berlin, to je 1.909.000 mark, ob tečaju 14'80, nespremenjeno. Nestalni so bili grški boni s 33,

25 do 37 in s prometom 4.945.000 drahem. Bolgarskih deviz je bilo oddanih za 290.000 din po 90 in 92. Na blagovnem trgu je bila pšenica v prometu za razne relacije

po 250 din. Vidna je medlost, ker se pričakuje višja cena. Koruza pa je zrasla v tem tednu že od 204 na 212-215. Obrenovska koruza je dosegla 225, baška do 220. Ves

promet znaša 279'5 vagona, od tega 200 koruze. En vagon je bilo kupčije tudi z ovsem po 210, 2 in pol fižola po 440 in 16 in pol otrobov po 147'50 Indija.

Bilanca Poštne hranilnice

Čekovni promet je dosegel sto milijard, hranilni upadel

Te dni objavljeno poročilo uprave PH za preteklo leto daje izčrpen pregled o poslovanju te važne ustanove. Poročilo je važno tudi zato, ker se v njem vidijo posledice prve vojne dobe. Naše denarništvo je v tem času preživel že nekaj kritičnih sprememb, posebno še naše hranilnice, kar se je poznalo tudi PH-i.

Skupni promet Poštne hranilnice je znašal lani 352,2 milijarde dinarjev proti 334,2 milijarde v l. 1938. in 63,1 v letu 1923. Vsota hranilnih vlog pa je lani dosegla komaj 1.023,4 milijona din proti 1.248,9 mil. v letu 1937. in 1.284,4 mil. v l. 1938. Padeč znaša 261,2 milijona din. Samo v zadnjih štirih mesecih leta je bilo dvignjenih brez odpovedi za 214 milijonov din vlog, odpovedanih pa za 231 milijonov. Vendar je dviganje rahlo vztrajno popuščalo. Število vlagateljev je tudi lani naraslo (za 32.459) in doseglo 561 tisoč 786. Povprečni znesek vloge se je hkrati zmanjšal na 1821 proti 2632 dinarjem.

Hranilne vloge po banovinah

Na dan 31. decembra 1939. je bilo vlog iz:

	Število	vsota	% vseh
drav. ban.	44.471	108.532.152	10'60
Hrvatske	78.953	174.234.790	17'06
ostale države	264.530	713.709.188	69'70

Skupno so znašale domače vloge 996,4 milijona din.

Čekovni promet

Lani je promet po čekovnih računih narasel od 94 na 101 milijardo din, virtanski promet v tem od 55-70 na 56-65%. Porazdeljen je bil sledeče (v milij. din):

podružnica	din
centrala v Beogradu	51.285'2
podružnica Zagreb	
in Sušak	25.177'7
podružnica Ljubljana	13.803'86
" Sarajevo	7.207'1
" Skoplje	2.654'57
" Podgorica	913'9
Skupaj	101.042'44

Kreditna poslovanja

Kreditni so letos prvič natančno prikazani in sicer v vsoti 1.758,5 milijona din. Izkoriščenih kreditov je bilo od tega le 1,5 milijarde din, kar se je porazdelilo takole:

državne naprave	1.228'7
beograjska občina	25'2
zadružne ustanove	163'0
denarni zavodi	89'9

Javne ustanove so torej dobile pri PH nekaj nad 83% vseh kreditov, zadružništvo 11 in denarništvo 6%. Ministrstvo za finance samo je imelo od 1.229 milijonov din 937,7 milijonov, pošto 39,7 in monopolna uprava 251. Vse to poslovanje je popolnoma uravnano.

Zadrage so izkoristile od 275 samo 163 milijonov kredita. Odobrenega pa je bilo po banovinah: hrvatski 49,6, dravski 140,7 in ostalim 90 milijonov.

Zadrage so prejele te kredite na podlagi svojih terjatev proti Privilegirani agrarni banki in na likvidacijske obveznice po ugodnosti 3%ni obrestni meri za kreditno zadružništvo.

Denarni zavodi so uporabili od odobrenih 175 samo 90 milijonov din kredita in to:

na Hrvatskem	din 38'5
v Sloveniji	" 31'15
v ostali državi	" 105'1

Lombardnih kreditov so se posluževali večinoma privatniki, kar je razvidno iz nizke povprečne vsote din 4.244 in skupne vsote 20,6 milijonov.

Vrednote in ostale postavke

V denarne papirje je imela PH naloženih 972,4 milijona din, kar je za 24 milijonov več ko leto prej. Od tega je državnih obveznic za 825 in obveznic naše ba-

novine za 57 ter delnic za 89 milijonov din, med njimi tudi za 22 milijonov od družbe Silos.

Nepremičnine so vnesene v bilanco s 140,2 mil. din ter so narasle za 15,5 milijona. Dobiček banke znaša 78,7 in je za nekaj več ko 10 milijonov višji ko v letu 1938.

Preskrba vojskujočih se držav z aluminijem

V zadnjih desetletjih je postal aluminij silno važna surovina v tehniki, in tudi v orobozitveni. Aluminij in njegove zlitine se uporabljajo v veliki meri v avtomobilski industriji, zaradi majhne specifične teže tudi pri gradnji aeroplanov, zaradi lahke prevodljivosti elektrike za kable, zaradi odpornosti proti koroziji v kemični in živilski industriji. Mešanica železnega oksida in aluminija »termit« pa se uporablja za zažigalne bombe. Svetovna produkcija aluminija je narasla hitro od 63.000 mt l. 1913 na 282.100 t l. 1929., in na 567.000 t l. 1938.

Nemčija zelo rada uporablja aluminij kot nadomestilo za druge kovine. Splošno ga uporabljajo za kable v vodih visoke napetosti, ker manjka bakra. Z aluminijem nadomeščajo svinec pri kablilih, uporabljajo ga za reflektorje in aluminijeva pločevina splošno nadomešča kositrasto. Nemška produkcija aluminija je poskočila od 33.300 ton l. 1929. na 165.000 ton l. 1938. Seveda uporablja skoraj izključno uvožen boksit, ki so ga uvozili leta 1938. 1.184.647 ton. Večinoma lahko Nemčija še vedno dobiva boksit iz starih virov, kajti uvozila ga je l. 1938: 363.256 ton iz Madžarske, 348.168 ton iz Jugoslavije, 84.796 ton iz Italije in približno prav toliko iz Grčije. Le 285.000 ton, uvoženih iz Francije in Holandske Zapadne Indije ne more več dobiti. Zato pa so ustanovili veliko tvornico v Lippe za proizvodnjo aluminija (približno 8000 ton) iz glin. Sicer je ta proizvodnja silno draga, a v sili se lahko zanesejo na to surovino.

Zavezniki imajo na razpolago večje zaloge boksita. Francija in Britska Gujana sta med največjimi proizvajalci in izvozniki boksita. Britanske, francoske in kanadske aluminijske tvornice imajo letno kapaciteto 125.000 ton. Britansko ministrstvo za zaloge je že pokupilo vso proizvodnjo Britanske aluminijske družbe za l. 1940. in ono Kanadske aluminijske družbe za ostanek 1940. leta in vse leto 1941., izvzemši one, ki je namenjena za domače potrebe Kanade. Uredilo je tudi precejšnje povečanje proizvodnje obeh družb. Švica in Norveška sta nadaljnji dve veliki izvoznici aluminija in vsaj Švica je odprta za nakup zaveznikov.

Poleg aluminija je od lahkih metalov posebno važen magnezij oz. njegove zlitine, ker je njegova teža le dve tretjini teže aluminija in le četrtino teže železa. Sele v dvajsetih letih tega stoletja so začele magnezijeve zlitine, posebno elektron, resno tekmovati s starejšimi lahkimi kovinami. Svetovna produkcija magnezija je narasla od 2500 mt l. 1929. na približno 25.000 mt l. 1938. Magnezijeve zlitine se posebno uporabljajo v proizvodnji aeroplanov.

Magnezij je edina neželezna kovina, razen cinka, ki jo more Nemčija vso dobiti iz domačih suro-

vin. L. 1938. ga je producirala 14.100 mt. Posebno ga uporablja aeroplanska industrija. Industrija motornih vozil ga je porabila 170 t 1936 in 1400 t l. 1938.

Pa tudi zavezniki so zadnja leta zelo povečali svojo proizvodnjo magnezija. Štiri britanske firme so povečale svojo proizvodnjo od 2000 ton 1937. leta na 4000 ton leta 1938. Uporabljajo grški magnezit in domači dolomit. V sili bi lahko izhajali brez tujega magnezita. Francija ima tri tvornice za proizvodnjo magnezija s skupno proizvodnjo 2000 ton letno. Poleg domače proizvodnje kupujejo zavezniki magnezij tudi v Švici in Združenih državah.

Trgovinski register

Vpisala se je tvrdka:

Anton Maček, trgovina z zdravilnimi zelišči na debelo na Vrhniki, Kotnikova 6.

Vpisale so se spremembe pri tvrdkah:

Adam Kincel, trgovec v St. Juriju ob j. ž. Obratni predmet: trgovina s specerijskim in manufakturnim blagom ter deželnimi pridelki. Sedež odslej: St. Jurij pri Celju. Besedilo: Klime Karol, trgovina z mešanim blagom.

Ivo Čater, Teharje. Besedilo firme odslej: Čater Ivo, trgovina z deželnimi pridelki in lesom vseh vrst ter eksport, Bežigrad-Teharje pri Celju.

Strojno pletilstvo Franc Krašovec, družba z o. z. v St. Vidu pri Stični. Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator Franc Krašovec, trgovec v St. Vidu.

F. Sodini & Comp., trgovina z mešanim blagom, Verpete št. 1. Besedilo firme odslej: Ferdinand Sodini, trgovina z mešanim blagom.

Zangger Fran, trgovina s specerijskim blagom ter sadjem in deželnimi pridelki na debelo v Celju. Besedilo odslej: Zangger Fran, lastnik Zangger Dušan.

Avtopromet Jezersko, družba z o. z. v Kranju. Družba je prešla v likvidacijo in je likvidator Grajzar Ciril v Kranju, Vidovdanska 1.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani. Vpisala se je podružnica v Beogradu.

»Slograd«, slovenska gradbena in industrijska d. d. v Ljubljani. Izbrisal se je član uprave Karl Detela, vpisal pa Miroslav Pirkmajer, v. fin. svetnik v p.

Franc Ks. Petek, trgovina z mešanim blagom v Ljubnem. Odslej lastnica Tevž Justa (tudi v besedilu).

»Sand Benum« v Rog. Slatini, družba z om. zavezo, odslej v likvidaciji. Likvidator Stoinschegg Avgust iz Maribora.

Naročajte in širite "Trgovski list"!

V gostilni in restavraciji

zahtevajte vedno izrecno **Rogaško mineralno vodo!**

Ona Vam na prav prijeten način pospešuje prebavo in Vaš organizem Vam bo za to hvaležen.

Zunanja trgovina

Sestanek jugoslovansko-italijanskega gospodarskega odbora v Rimu zaključen

Iz Rima poročajo, da je posvet stalnega odbora po 11 dneh naporenega dela končan in protokoli že podpisani in izmenjani. Posvetu je predsedoval italijanski delegat g. Gianini.

Pogajanja so uspela v obojestransko zadovoljstvo, ker so bila rešena vsa sporna vprašanja o našem prometu z Italijo. Obseg blagovnega prometa se znatno poveča. Po poročilu »Jug. Kurirja« bo prevzemala Italija od nas večje količine lesa, zlasti bukovega. Poveča se tudi izvoz rogatega živine, svinj in mesnih izdelkov.

Italija nam bo dobavljala večje množine bombažne preje ob ugodnih cenah in pogojih, prav tako večje množine riža, čigar izvoz je sicer sploh prepovedala. Plačevalo se bo po kliringu kakor doslej, odpravljene pa bodo napake, ki so doslej zavlačevale prejem gotovine.

Carinski dohodki v prvi desetini junija znašajo nad 26 milijonov dinarjev, od 1. aprila dalje pa 252 milijonov in so s tem za 46 milijonov višji ko v enaki lanski dobi. Zvišanje znaša 22,82%.

Tvornice za konzerviranje sardin so v zadregi, ker jim primanjkuje pločevine, posebno če bo še nadalje tako bogat lov kakor prejšnji teden, ko so ob samem Dolgem otoku neki ribiči ujeli več ko sto centov sardel.

Sovjetski zavod za nabavo surovin Siorovimp je brzojavno vprašal lastnike naših boksitnih rudnikov »Monte Promina« ponudbe za večjo množino rude.

Italijansko-slovaška trgovinska pogodba, ki bo znatno povečala promet, je bila pretekli teden podpisana.

Racioniranje premoga bo uvedla Madžarska. Hkrati je zvišala cene za drva, da bi se povečal dovoz, in sicer od 6 na 6-40 penga za drobno prodajo.

Cene papirja so se zvišale na Madžarskem za 10 do 30 odstotkov z uredbo iz preteklega tedna.

Švicarska tekstilna industrija mora znatno omejiti obrat, ker ne dobi več surovin iz Italije oziroma preko Italije. Proti zapadu je ustavljen tudi ves poštni tovorni promet.

Iz Argentine poročajo, da je vloga zelo poškodovala koruzne nasade. Argentiniya je podarila angleški vojski 3000 zaklanih volov.

Nemčija je letos kupila v Grčiji 5,5 Zedinjene države pa 2,5 milijona ok tobaka. Vsega je prodala Grčija to leto 10 milijonov ok tobaka proti 8 milijonom v lanskem letu.

Za bombažne nasade je določila Italija v Abesiniji štiri pokrajine v bližini glavne proge in v velikosti po en milijon ha.

V slavonskih gozdovih so se razpasle velikanske množice gosonic, ki strahovito pustošijo in tudi ovirajo promet na gozdnih železnicah.

»Službeni list«

dravske banovine z dne 15. junija objavila: Uredbo o pokojninskem skladu pogodbenih poštarjev — Pravilnik o izvrševanju uredbe, kako se odmerjata pridobnina in družbeni davek zavezancem, ki poslujejo v območju banovine Hrvatske in v ostalem območju države — Razpis dopolnilnih volitev svetnikov Kmetijske zbornice za dravsko banovino — Spremembe v staležu banovinskih uslužbencev.

Svet za zunanjo trgovino.

Z odločbo trgovskega ministra dr. Andresa so bili za prve člane sveta za zunanjo trgovino imenovani: ministrov pomočnik dr. Sava Obradović, predsednik, inspektor državne obrambe div. general Vojin Maksimović, ravnatelj direkcije za zunanjo trgovino dr. Rudolf Bičanić, podpredsednik, glavni ravnatelj Prizada dr. Dragutin Tot, načelnik oddelka za industrijo in obrt dr. Dimitrije Mišić, pomočnik ministra za finance dr. Anton Filipančić, pomočnik ministra za zunanje posle dr. Milivoj Pilja, divizijski general Jurij Lukić, šef transportnega oddelka drž. železnice Jovan Nedeljko, ravnatelj direkcije za prehrano dr. Dragomir Čosić, načelnik oddelka za upravo državnih gozdov inž. Milan Manojlović, podguverner Narodne banke dr. Ivo Belin, vsi iz Beograda, in Slavko Kolar, predsednik oddelka za kmetstvo in nar. gospodarstvo ter dr. Mirko Lamer, predstojnik banovinskega oddelka za trgovino in industrijo iz Zagreba. Za tajnika je imenovan dr. Hrvoje Mezulić, šef pravnega odseka direkcije za zunanjo trgovino.

Slovenska trgovska statistika v Jugoslaviji

Letno poročilo ljubljanske Zbornice podaja tudi naslednjo najnovjšo sliko slovenskega trgovskega stanu.

Pri vseh 29 združenih trgovcev je bilo 1. maja t. l. včlanjenih 9086 samostojnih trgovcev (trgovk). Število vajencev je znašalo 978, vajenk 806, skupno torej 1784. Število zaposlenih pomočnikov je znašalo 1893, pomočnic pa 2729, skupno torej 4622.

Ob koncu šolskega leta naj dodamo še nekaj statističnih podatkov o stanju trgovskega šolstva. Za trgovsko izobrazbo imamo dve trgovski akademiji, štiri dvorazredne trgovske šole in 10 nadaljevalnih šol.

Drž. trgovsko akademijo v Ljubljani poseša ob koncu šolskega leta 1939./40. že 109 učencev in 131 učenk, skupno torej 240; Drž. trgovsko akademijo v Mariboru pa 112 učencev in 109 učenk, skupno 221. V obeh akademijah je torej 461 učencev.

Na območju zbornice imamo 2 državni dvorazredni trgovski šoli, in sicer v Ljubljani in v Celju, nadalje Dvorazredno trgovsko šolo Zbornice TOI v Ljubljani in Dvorazredno trgovsko šolo Združenja trgovcev v Murski Soboti, ki je začela poslovati ob začetku šolskega leta 1939./40.

Drž. dvorazredno trgovsko šolo v Ljubljani obiskuje 79 učencev in 87 učenk, skupno torej 166, Drž. dvorazredno trgovsko šolo v Celju pa 37 učencev in 91 učenk, skupno torej 128. V obeh državnih dvorazrednih trgovskih šolah je torej ob koncu letošnjega šolskega leta vpisanih 294 učencev oz. učenk. Privatno dvorazredno trgovsko šolo Zbornice TOI v Ljubljani obiskuje 34 učencev in 127 učenk, skupno torej 161; v Privatno dvorazredno trgovsko šolo v Murski Soboti je v tekočem letu vpisanih 9 učencev in 11 učenk, skupaj 20. Na obeh akademijah in vseh štirih dvorazrednih trgovskih šolah je ob koncu letošnjega šolskega leta vpisanih 380 moških in 566 žensk, skupno torej 936.

Kakor v prejšnjih letih, je tudi v tekočem šolskem letu Abiturijentski tečaj Zbornice za TOI dosegel v vsakem oziru najboljšo uspehe. Tečaj obiskuje 32 dijakov in 76 dijakinj, skupno torej 108 frekventantov.

H gornjim statističnim podatkom pripominjamo, da je bil tudi v finančnem pogledu uspeh tako pri Privatni dvorazredni trgovski šoli Zbornice TOI kakor tudi pri

Naročajte »Trgovski list«!

Abiturijentskem tečaju Zbornice TOI zadovoljiv in sta zaključila s prebitkom, ki se je porabil za izpopolnitev šolske opreme in učil.

Na zborničnem območju imamo 10 trgovskih nadaljevalnih šol, ki jih v tekočem šolskem letu obiskujejo skupno 603 vajenci (va-

jenke). Ostali vajenci pohajajo strokovne nadaljevalne šole skupno z obrtniški vajenci. Le nekatera trgovska združenja vzdržujejo za svoje vajence posebne trgovske tečaje. Skupne nadaljevalne šole obiskuje v tekočem šolskem letu 997 trgovskih vajencev, a brez strokovnega pouka je

še vedno 479 vajencev. Razlogi so predvsem oddaljenost šol od obratov, pri mnogih vajencih pa to, da so prekoračili 18. leto starosti. Končno je mnogo takih, ki so dovršili meščansko ali 4 razrede srednje šole, pa so zaradi tega oproščeni obiska nadaljevalne šole.

tem kopalšču je zelo čista, ker se menja vsake štiri ure; njena temperatura je stalno nad 20° C.

Kongres poštno-telegrafsko-telefonskih uslužbencev, določen za 16. t. m., je preložen na nedoločen čas.

Izpitni za elektroinstalaterje se bodo vršili v mesecu juliju t. l. Prosnje je vložit do 25. junija t. l. pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani po Združenju elektrotehniških obrti v Ljubljani.

Za zaščito hotelirstva v Dalmaciji posredujejo posebni delegati splitske zbornice, ki potujejo danes v Beograd.

Na Hrvatskem bo obseglo pokojninsko zavarovanje po novi uredbi 8000 trgovskih pomočnikov. Prijavitelj se morajo vsi trgovski pomočniki, zaposleni v trgovinah ali prodajalnicah industrijskih podjetij ali združenj, ki so dovršili dveletno učno dobo v takih podjetjih oziroma imajo 4 razrede srednje ali enake strokovne šole.

Za bolnišnico v Splitu je odobrila banska oblast gradbeni kredit din 18 milijonov. Najprej se dokonča kirurški paviljon.

V Sisku bodo sezidali skladišče za sol, ki bo največje v državi. Licitacija bo v kratkem razpisana.

Za postavitve modernih skladišč po vsej državi je odobrila ministrski svet na predlog kmetijskega ministra kredit 25 milij. dinarjev.

V Nemčiji je zavladalo po zasedbi Pariza velkanskemu navdušenju, od mnogih vlad so dospela v Berlin čestitke za zmago. Za nedeljo se je najavilo potovanje vodje v Pariz, kjer bo imel velik govor, a ni prišel. Parade v Parizu sta se udeležili dve diviziji.

Trst je bil prvič bombardiran ponoči od četrtka na petek. Obstreljevanje vojaških naprav je trajalo poldruge ure. Zavezniška letala so napadla tudi Zavrje pri Trstu, Sežano, Senožeče, elektranjo v Plaveh in transformatorje na Krasu. V Italiji so bila že prej bombardirana skoraj vsa večja mesta, razen Rima, kjer so napadali metali letake proti vojni, češ da Francija nima ničesar proti Italijanom in da Italijani umirajo in trpe samo zato, da bi zadostili oholosti enega človeka.

Anglija je šele zdaj vpoklicala letnik 1910., ki bo dal 300.000 mož, nato pa bo rekrutirala še dva naslednja letnika.

V Italiji se je pričelo v prometu nadomeščanje moških uslužbencev z ženskimi močmi, ki so se že prej pripravile na te posle. Pospešena je tudi zbirka železnih predmetov, zlasti se morajo oddati vse železne ograje.

Italijanska industrijska zveza šteje 150.278 podjetij s 3.600.000 uslužbenci, a 158.982 je obrtniških delavnic z 229.000 uslužbenci.

V italijanski Vzhodni Afriki je 20.000 km cest za motorni promet, v delu je še 2415 km cest.

Nemške oblasti v Parizu so določile ameriškega poslanika Bullittu prisilno bivališče.

Agencija Tas demantira novico, da je Sovjetska Rusija ponudila Švedski jamstvo mej ali kakršno koli pomoč.

Zaradi omejenih konfliktov ob novi meji so se vršila tudi dolga nemško-sovjetska pogajanja, ki so bila pretekli teden uspešno zaključena in so se še vodila v prijateljskem duhu.

V Madridu in drugih španskih mestih so bile po zasedbi Tangerja velike demonstracije proti zaveznicama in za vrnitev Gibraltarja Španiji. Španija mora po mnenju italijanskega tiska zasedati tudi ves Maroko.

Kitajcem se je s pomočjo četnikov posrečilo uničiti japonsko armado ob reki Han pri Hankovu, potem ko so četniki razdrili prevožno mostišče. Japonci so zaman napadali tudi pri Kantonu. Zbitih je bilo v enem dnevu 13 japonskih bombarderjev.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovanec do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

O naših odnosih s Sovjetsko Rusijo

»Borovo«, glasilo velekapitalističnega podjetja Bafa, je objavilo tale zanimivi uvodnik:

Obnova trgovskih odnosov med Sovjetsko Unijo in Jugoslavijo, ki je bila sprejeta z enodušnim čustvom zadovoljstva ter celo navdušenja v vsej naši javnosti, in prisrčno atmosfero, v kateri se je izvršila izmena ratifikacijskih listin v Beogradu, pričata nedvomno o velikih nadah, ki se zlasti na naši strani družijo s tem pomembnim dogodkom.

In res, v njem je treba dejansko videti nove perspektive, ki se kažejo našemu gospodarstvu. Prvi hip bodo te perspektive seveda precej skromne, ne smemo pa prezreti, da obetajo morda že v bližnji bodočnosti nastanek širokih in močnih osnov za vzajemno blagovno in trgovinsko izmenjavo med našima državama.

Prav dobro poznamo tegobe sedanjih dni. Njih težko roko občutijo zlasti pridobitniki in gospodarski krogi, ki so postavljeni pred velike probleme in mogočne ovire. Vojni vrtnec in splošna vznemirjenost sta najbolj zadela njih.

Znan nam je tudi položaj nevtralnih držav. Blokada, kontribanda, razni izredni ukrepi in mnoge druge nevarnosti so neprimerno oslabile ekonomsko pozicijo nevtralcev. Njihovo gospodarsko srce je vpeto in paralizirano s neusmiljenim bojem, ki ga vodijo veliki vojujoči narodi, gospodarstvi plus nevtralnih in malih držav pa utripuje danes neuravnoteženo, nemirno in nervozno.

Nevtralci so zaradi tega prisiljeni, da iščejo novih oporišč in novih možnosti za rešitev iz koasa blokade, vojne in ostalih nadlog.

Jugoslavija se je obrnila na vzhod, proti velikim Sovjetski Uniji, ki je s svojim stališčem nevtralnosti v sedanji vojni postala branik proti mnogim imperialističnim težnjam vojujočih sil in zavojevalnemu apetitom v smeri evropskega jugovzhoda. Na drugi strani, v ekonomskem pogledu, pomeni SSSR za nas izrednega izvoznika surovin in številnih industrijskih proizvodov, ki so nam nujno potrebni, a s katerimi se v zadnjem času nismo mogli oskrbovati zaradi vojne na zapadu.

V trgovinskem sporazumu med Jugoslavijo in Sovjetsko Unijo se obetajo velike možnosti obojestranskega blagovnega prometa. Znano je, da bi bile naše rude važne za južno žarišče Sovjetske Unije, posebno za metalurgično industrijo v Ukrajini.

Zaradi lahkega prevoza in sorazmerno male oddaljenosti ima ta industrija danes interes, da izkoristi naša rude in kovine, ker bi s tem dosegla večjo donosnost in znižanje proizvodnih stroškov, kajti ruski rudniki kovin leže globoko v notranjosti države in znatno oddaljeni od Ukrajine. Poleg rud in kovin bi se utegnili Sovjetska Unija zanimati še za veliko število drugih naših proizvodov — svinje, mast, kmetijske pridelke itd.

V zameno za naše proizvode nam Rusija lahko dobavlja niz važnih surovin in industrijskih izdelkov, do katerih je zdaj zaradi vojne na zapadu zelo težko priti. Tu moramo našeti predvsem nafto, kavčuk, črni premog, boljše vrste

železa in jekla, navadno železo, sol itd. Pomembna je tudi možnost izvoza ruskega bombaža v Jugoslavijo za potrebe naše tekstilne industrije.

Ne da bi naštevati še druge predmete, ki bi se utegnili izmenjavati z ruskimi, moramo navesti eno važno stvar, in ta je, da se bodo v teku časa stvarjali še vedno novi pogoji in vse večje možnosti za izmenjavo blaga na principu vzajemnih koristi obeh držav. In mirno se lahko reče, da bodo ožji stiki med njima povečali seznam menjalnih predmetov v primeri s seznamom, ki je bil sprejet v trgovinski sporazum Jugoslavije in Sovjetske Unije.

S to pogodbo se za nas odpira še ena pot za plasiranje naših proizvodov in za nabavljanje blaga in surovin, čemur gre izredni pomen prav v teh dneh, ko nam vojne

Stanje bombažnega gospodarstva Italije v letu 1939.

Italijanski zavod za bombaž v Milanu je objavil podatke o delu bombažne industrije v lanskem letu. Po teh podatkih je bilo stanje v tej industriji tako dobro, kakor še ni bilo od l. 1929. dalje. Zaradi povečane proizvodnje se je uvoz zmanjšal za polovico. Nasprotno pa se je izvoz bombažnih predv ter predmetov iz umetnih tkiv znatno povečal. Zaradi tega je bila dosežena v tekstilnih proizvodih v italijanski zunanji trgovini znatna aktivna postavka.

Dobave - licitacije

DOBAVE:

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 24. junija ponudbe za dobavo krom-nikel-jekla, kolev za jamske vozičke ter elektromateriala; 8. julija za dobavo manesmanovih cevi in jeklenih rešet.

Strojna šola mornarice Boka Kotorska sprejema do 25. junija ponudbe za dobavo raznih desk.

Centralna direkcija drž. rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema do 26. junija ponudbe za dobavo kalcijevega karbida.

Komanda pomorskega arzenala v Tivatu sprejema do 28. junija ponudbe za dobavo naprave za sušenje zraka ter razne jeklene vrvice; 10. julija raznih pisarniških potrebščin.

Direkcija drž. rudnika Senjski rudnik sprejema do 2. julija ponudbe za dobavo pisalnih in računskih strojev.

LICITACIJE:

Dne 19. junija bo pri Zavodu za izdelavo vojne opreme v Beogradu pismena licitacija za dobavo platna iz konoplje; dne 20. junija za dobavo 13.000 komadov torb za rezervne oficirje.

Dne 29. junija bo pri Upravi državnih monopolov v Beogradu licitacija za dobavo žebeljev in dne 4. julija za dobavo lepila za potrebe tobačnih tovarn; dne 3. julija za dobavo lesenih hlodov.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1-2%, ti vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

listega z rdečimi srci.

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!